Nr. 77.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE w SOBOTĘ DNIA 23 WRZESNIA V. S. 1816 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE

Podług gazety, *Poczty Północney*, datowaney z *Petersburga* dnia 13 września, Nayjaśnieyszy Pan przybył do *Tuły* d. 31 sierpnia o godzinie 7mey wieczorem, a d. 2 września zrana wyiechał do *Kaługi*.

Podług gazety, *Ruskiego Inwalida*, Cesarz Jegomość w dniu 30 sierpnia nadał dzierżawy dóbr: Naczelnie dowodzącemu w *Petersburgu*, Jenerałowi piechoty, *Wiazmitynowemu*; Petersburskiemu Ober-Policmeystrowi, Jenerał majorowi, *Gorgoli*; Policmeystrowi, półkownikowi, *Aderkasowi*; Sekretarzowi stanu, *Oleninowi* i nadto iemuż 50,000 r.; Rzeczywistemu Radcy Stanu, *Politkowskiemu*; Jenerał majorowi, *Kniażninowi* 2mu; Radcy Stanu *Hagemann* i Doktorowi *Daller* — Jenerał deżurny, Jenerał Adjutant, *Zakrewski* i Jenerał major *Iljin*, otrzymali ordery ś. *Włodzimierza* 2giey klassy. Petersburscy Policmeystrowie, *Wasiljew i Apraksin* pierścienie z cyframi; Sekretarz Stanu *Engel*, 30,000 rubli. Dla Kamerhera Xiążęcia *Urusowa* rozkazano wypłacać po 3000 rubli stołowych.

Przez rozkaz dzienny z dnia 26 sierp. Cesarz Jegomość oświadcza zupełne ukontentowanie Swoie Dowódzcy 23ciey dywizyi pieszey, jenerał porucznikowi, Xiążęciu *Chowańskiemu*; Dowódzcóm brygad, jenerał majoróm, *Niłusowi i Kaysarowemu*; Dowódzcóm półkow, półkownikóm *Szatiłowemu i Nikolewemu*; Majoróm *Andrejewemu i Mielgunowemu*; oraz, wszystkim dowódzcóm batalionowym, za należyty porządek znaleziony w czasie przeglądu 23ciey dywizyi. Jego Cesarska Mość iest pewnym, że to podwoi staranie Panów Dowódzców, około przywiedzenia woysk im powierzonych do lepszego ieszcze porządku. Dla rang niższych rozkazuie dać po rublu, po funcie mięsa i po porcyi wódki na każdego.

Przez tenże rozkaz dzienny, Cesarz Jegomość oświadcza szczególnieysze ukontentowanie Swoie, dla Jenerała Majora, *Chrapowickiego*, posłanego do *Moskwy* dla pokazania porządku służby, za dobre wypełnienie danego sobie polecenia.

Przez rozkaz dzienny z dnia 29 sierpnia, Szef *orenburskiego* półku garnizonowego, jenerał major, *Hertzenberg*, naznaczony Dowódzcą 29tey dywizyi pieszey. Dowódzcami brygad teyże dywizyi, 1szey półkownik, *Jurłow*; 3ciey podpółkownik, *Achlebinin*.

Przez rozkaz dzienny z dnia 30 sierpnia: Postępuią na wyższe stopnie za odznaczenie się: Dowódzca oddzielnego korpusu wewnętrzney straży, jenerał Adjutant, Hrabia *Komarowski*; jenerał majórowie: dowódzcy 21szey dywizyi pieszey, *Diemidow* i petersburski kommendant *Baszucki* na jenerał poruczników, z zostawieniem przy obowiązkach dotychczasowych. Sprawniący obowiązki jenerał kwatermistrza 2go woyska, orszaku Jego Cesarskiey Mości wydziału kwatermistrzowskiego, półkownik *Chomentowski*, na jenerał majora i naznacza się Jenerał kwatermistrzem 2go woyska. Dyrektor kancellaryi Naczelnika Głównego Sztabu Jego Cesarskiey Mości, Adjutant bokowy, półku *preobrażeńskiego* gwardyi, półkownik, Xiążę *Menszykow*, na jenerał majora, z zostawieniem przy dawnieyszych obowiązkach i przeniesieniem do kwatermistrzowskiego wydziału orszaku Jego Cesarskiey Mości. Półkownicy na jenerał majorów: 2go kadeckiego korpusu *Markiewicz* i dyrektor Cesarskiego domu sierót woyskowych, *Arsenjew*, z zostawieniem przy dawnieyszych obowiązkach. Dowódzcy półkow ułańskich: *taganrogskiego*, *Klebek*, z przeznaczeniem do Naczelnika 3ciey dywizyi ułanów na mieysce jenerał majora *Benkendorfa* 2go, który ma się uważać w woysku; *czugujewskiego*, *Alexandrow*, z naznaczeniem do naczelnika 1szey dywizyi dragonów. Liczący się w kawaleryi: *Arseniew* ma zostawać, iak dotąd, przy Wielkich Xiążętach *Mikołaju i Michale*. Jego Cesarskiey Mości Adjutant bokowy, Hrabia *Potocki*, ma się liczyć w kawaleryi. Dowódzca półku *derptskiego* konnych strzelców *Drozdowski*, z przeznaczeniem do Naczelnika 3ciey dywizyi kirysyerów. Liczący się w woysku, *Uszakow*, ma zostawać, iak dotąd, przy Wielkich Xiążętach *Mikołaju i Michale*. Dowódzcy półkow: *kazańskiego* pieszego, *Debu*, przeznacza się na dowódzcę 1szey brygady 19tey dywizyi pieszey; *tyfliskiego* pieszego, *Pestel*, na dowódzcę 2giey brygady 20tey dywizyi pieszey; *bielawskiego* pieszego, *Merlini*, na dowódzcę 2giey brygady 19tey dywizyi pieszey; 27go strzelców, *Pantenius*, na dowódzcę 3ciey brygady 16tey dywizyi pieszey; 4go morskiego, *Szewandin*, na dowódzcę 3ciey brygady 18tey dywizyi pieszey; *wielkołuckiego* pieszego, *Hołownin*, na dowódzcę 1szey brygady 5tey dywizyi pieszey; *żytomierskiego* pieszego, *Timow*, na dowódzcę 3ciey brygady 28mey dywizyi pieszey; *penzenskiego* pieszego, *Desentlorant*, na dowódzcę 3ciey brygady 26tey dywizyi pieszey; 47go strzelców, *Ekdn*, na dowódzcę 3ciey brygady 25tey dywizyi pieszey; Adjutant bokowy Jego Cesarskiey Mości, pułku *filandzkiey* gwardyi, *Perski*, ma zostawać, iak dotąd, w 1szym korpusie kadetów; gwardyi *preobrażeńskiey*, *Akdiński*, zostaie, iak dotąd, przy WW. XX. *Mikołaju i Michale*; *ryzkiego* pieszego, *Medińcow*, z przeznaczeniem do naczelnika 4tey dywizyi pieszey; *preobrażeńskiego* gwardyi *Strekałow*, zostaie w tymże półku; dowódzca gwardyi pułku *finlandzkiego*, *Sztewen*, zostaie w tymże obowiązku; *borodińskiego* pieszego *Szatiłow*, na dowódzcę 1szey brygady 17tey dywizyi pieszey; 36go półku strzelców, *Alexiejew*, na dowódzcę 3ciey brygady 17tey dywizyi pieszey; gwardyi *finlandzkiey*, *Holtgoier i Engelhardt*, zostaią w półku ślacheckim; 2go strzelców, *Zerne*, z naznaczeniem do naczelnika 7mey dywizyi pieszey; 3go morskiego *Szewnin*, do naczelnika 25tey dywizyi pieszey; kommendant *Rygi*, *Richter*, zostaie na tymże obowiązku; plac major w *Moskwie*, baron *Delwig*, do naczelnika 23ciey dywizyi pieszey; 50go strzelców, *Nazimow*, do naczelnika 28mey dywizyi pieszey; 29go strzelców, *Mordwinow*, do naczelnika 22giey dywizyi pieszey; gwardyi *siemionowskiey*, *Patkul*, do naczelnika 1szey dywizyi grenadyerów; 45go strzelców, *Ergolski*, do naczelnika 16tey dywizyi pieszey; gwardyi litewskiey *Ugriumow*, do naczelnika 17tey dywizyi pieszey, *Tymofiejew*, do naczelnika 18tey dywizyi pieszey; kuryńskiego pieszego, *Truchaczew*, do naczelnika 15tey dywizyi pieszey; *taurydzkiego* grenadyerskiego *Timrot*, do naczelnika 6tey dywizyi pieszey; *moskiewskiego* grenadyerskiego, *Nagel*, do naczelnika 26tey dywizyi pieszey, *tomskiego* pieszego, *Popow*, do naczelnika 24tey dywizyi pieszey. — Przez tenże rozkaz dzienny, naznaczeni na Jenerał adjutantow Jego Cesarskiey Mości: Jenerał porucznik, Xiążę *Szczerbatow*, Jenerał major *Chrapowicki*, który ma pełnić dotychczasowe obowiązki — Wchodzą do służby:

odstawny jenerał major, *Murawjew*, z przeznaczeniem do orszaku Jego Cesarskiey Mości wydziału kwatermistrzowskiego. Woysk francuzkich kapitan Hrabia *Semonicz*, w teyże randze do półku kremienczuckiego — Uwalniają się z przyczyny ran odniesionych: Liczący się w woysku Jenerał major, *Uszakow* 1, z mundurem i pensyą zupełną; Półkownik gwardyi półku *siemionowskiego*, *Niepieycow*, w randze jenerał majora, z mundurem i pensyą zupełną.

Podług gazety akademickiey, JW. Kanclerz Państwa, Hrabia *Rumiańców*, przybył do *Petersburga*.

Urządzenie Chłopów Estońskich.

(*Ciąg dalszy. Ob. Ner 58, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 68, 76.*)

Dodatek II. *O areszcie i sekwestrze.* § 554—566. Przez areszt rozumie się wzięcie pod dozór osoby lub majątku dłużnika, a może się położyć tylko przez sąd właściwy, jednakże poymanego zbiegłego dłużnika sam wierzyciel zatrzymać może, nie czyniąc żadnéy osobie jego szkody. Dozwala się areszt osoby na prośbę wierzyciela, z dowodami, że majątek dłużnika może bydź niewystarczającym na zaspokojenie długów, a o dłużniku jest podeyrzenie, że może uciec, lub kiedy kto od pełnienia przyjętych osobistych obowiązków przez ucieczkę chce się uchylić. Wierzyciel dla aresztowanego dłużnika dostarcza utrzymanie.

Sekwestr jest aresztem majątku nieruchomego, i ma mieysce: w oczewistym przedsięwzięciu i już zaczętem trwonieniu majątku; w przypadku umyślonéy zastawy lub alienacyi majątku na szkodę pierwszych wierzycieli. Z prośbą o wniesienie sekwestru składają się dowody słuszności pretensyi i przyczyn do sekwestru. Sędzia parafialny mocen jest położyć sekwestr, na odpowiedzialności wierzyciela, i odpowiada za szkody z przewłoki. Areszt na majątek nieruchomy kładzie się przez opieczętowanie, przez rozkaz wydany do gospodarza dłużnikowego, lub dodaniem straży: rzeczy ruchome mogą bydź złożone w Sądzie. Prośby przeciw niesłuszności aresztu lub sekwestru, nie strzymują skutków wyroku. Za złożeniem dostateczney poręki, podnosi się sekwestr, lub areszt.

Dodatek III. *O naborze rekrutów.* § 567—584. Liczba dusz męzkich każdéy gromady mnoży się przez liczbę rekrutów z 500 dusz naznaczonych, i otrzymana mnogość dzieli się przez 500. Jeżeli naznaczona z 500 dusz liczba rekrutów w takim będzie stosunku do liczby dusz gromady, że po rozkładzie rekruta wypadnie liczba ułomkowa, w tedy, ponieważ składkowa cena rekruta naznaczona jest 500 rubli, owa więc liczba ułomkowa zamienia się na pieniądze; i ta summa, przy ogółowym rozkładzie rekruta, stanowi niedobór lub przewyżkę. Rozkład liczby rekrutów, przypadających na gromadę, i ta liczba ułomkowa podaje się do Kommissyi rekruckiéy. Jeżeliby z rozkładu tak uczynionego, z przyczyny ułomków, nie wypadła liczba rekrutów do dania z gubernii naznaczona, niedostatek ten dopełniają gromady, na których większy liczy się niedobór, a wynikająca ztąd przewyżka policza się na przyszły nabór. Jeżeliby zaś z rozkładu tym sposobem zrobionego wypadało rekruta więcéy, aniżeli na gubernią przeznaczono, w tenczas gromady, większą mające przewyżkę, dają rekruta mniéy jednym, a wynikający ztąd niedobór policza się do przyszłego naboru. Ludzie, mający iśdź na rekruta, wyciągają się losem, na schadzce gromady: za nieobecnych wyciągają los *wyborni*, albo, komu sami poruczyli. Ciągnienie losów odbywa się podług rozrządzenia starosty, pod okiem sądu policyynego, a w mieście pod okiem policyi mieskiéy. Przysięgły lekarz dostrzega, ażeby, nie wyciągali losu wolni dla przyczyn lekarskich od powinności rekruckiéy; wolni zaś są: 1) niezdolni do służby na mocy ogólnéy ustawy o rekrutach. 2) Właściciel ziemi i jego następca, jeżeli mają przynaymniéy 3 beczki zasiewu ozimego na jednę zmianę, lub inny równy temu majątek. 3) Arendarz ziemski, mający zasiewu 3 beczki. 4) Nauczyciele w szkołach wieyskich, póki pełnią ten obowiązek. 5) Starosta gminny i jego pomocnicy, dopóki są w tych obowiązkach. 6) Ludzie dworni. Spory, co do 2go i 3go wyjątku, załatwiają się podług urządzenia chłopów estońskich pod rokiem 1804. Co do ludzi dwornych, przestrzegają się jeszcze następne przepisy: Szlachcic dziedzic ziemi 5ciu hakow, ma prawo podać 4ch chłopów za ludzi dwornych; mający ziemi od 5ciu do 20stu haków, 8miu dwornych; mający 20—30stu haków, 10ciu ludzi dwornych; mający ziemi wyżéy 30stu haków, 12 dwornych; każdy pastor ma prawo podać 2ch dwornych: wszyscy ci ludzie wolni są od ciągnienia losu, chociażby do służby zdolni byli. Dziedzic mający więcey włości nad jednę, może z jednéy tylko podać zupełną liczbę dworskich, a z dalszych tylko po 4ch; może odjąć prawo dworskiego człowieka, który napowrót już jego przyjąć nie może; ludzi tych imionami podać powinien; może wreście z każdéy włości podać ludzi dworskich, ale tylko liczbę dozwoloną. Ludzie tym sposobem od losowania się rekruckiego uwolnieni, przechodząc do drugiéy gminy, otrzymują na to świadectwo. Wolni są od rekruckiéy powinności oycowie troyga dzieci, bez względu na płeć, z których naystarsze 15stu lat niéma, ale pod warunkiem, jeżeli gromada nié ma niedostatku ludzi na rekrutów. Jeżeli los wypadnie na 2ch braci, uwalnia się żonaty; a jeżeli obadway żonaci, uwalnia się ten, który wyższy los wyciągnął: na mieysce uwolnionego, idzie ten, który wyciągnął wyższy z pozostałych losów. Zbiegli dla uniknienia od powinności rekruckiéy, a zdolni do niéy, oddają się w rekruty na rachunek przyszłego naboru. Oddani przez policyą w rekruty za przestępstwa, liczą się za rekrutów z gromady. Oddanie w rekruty jednego za drugiego, kiedy oddający się należy do stanu chłopow estońskich i do służby jest zdolny; oddający się z innéy gromady, przelewa swoje obowiązki na tego, za którego idzie. Na mieyscu umarłych, chorych, zbiegłych, i t. p. przed oddaniem, gromada stawi innych rekrutów. Jeżeli los wypadł na takiego, który się przeniósł z jedney gromady do drugiéy, ale nie wyłączył siebie z popisu pierwszéy, tedy gromada, w któréy los na niego wypadł, pod własną odpowiedzialnością, odsyła go do gromady, z któréy wyszedł, gdzie nie może bydź wolnym od powinności rekruckiéy, choćby w drugiéy gromadzie nabył już prawa uwalniającego od losowania się na rekruta.

Dodatek IV. *O zaprzeczeniu chłopom estońskim wynoszenia się na osiadanie w innych gubernijach.* § 585—590. Zabrania się chłopom estońskim wychodzenia za granicę swojéy gubernii dla osiadania, lub na służbę, dopóki liczba ich nie dóydzie 140,000 dusz rewizyynych. Po czém wolno jest rządowi guberskiemu, za wiedzą ślacheckiego marszałka, dawać pozwolenie na wyniesienie się do innych gubernij państwa rossyyskiego; a pozwolenie to ma bydź w stosunku do liczby przewyższającéy 140,000. Do tego terminu, zależącego od przyrostu ludności, chłopi estońscy mogą zawierać umowy w saméy tylko gubernii estońskiéy, któreby ich nie odrywały od stanu rolnicznego i gospodarstwa wieyskiego, albo, od zatrudnienia i rzemiosła z wieyskim przemysłem połączonego. Zaprzecza się także chłopom estońskim osiadać w miastach gubernii estońskiéy, we wsiach *Jamie* i *Sirenicy*, handlowy przemysł prowadzących, kupować w miastach i wsiach pomienionych majątek nieruchomy, przyymować służbę u ich mieszkańców, bydź arendarzami mieysc mieskich, dopóki liczba chłopów estońskich nie urośnie do 120,000 dusz rewizyynych. Wyymują się: zapisani na ziemiach mieyskich i żyjący w miastach za paszportami, przed wydaniem ninieyszego prawa. Wyjęci z pod tego prawa przelewają wolność służenia, posiadania dzierżawy, nabywania własności nieruchomey w miastach, na swoich następców. Uwalnia się od tych ograniczeń, co do wolności osobistéy: 1) przez list uwalniający, dany przez ślachtę na seymiku. 2) Kiedy, zaspokoiwszy wszystkie do niego pretensye od dziedzica ziemi i gromady, postawi drugiego, zgadzającego się na zajęcie jego mieysca. (*Na tém kończy się urządzenie stałe.*)

Królestwo Polskie.

Z Warszawy dnia 24 września.

Rozkaz Dzienny
do Woyska Polskiego.

W Kwaterze główney w Warszawie dnia 2/20 września 1816

Sposób, jakim wszystkie pułki, składające dywizyją strzelców konnych, manewrowały w dniu dzisieyszym, wkłada na mnie przyjemny obowiązek oświadczenia przed całém woyskiem, iż dywizyja ta nietylko dopełniła, lecz nawet przeszła oczekiwanie moje, wykonywając z naywiększą dokładnością wszelkie obroty, które jéy wskazane były, chociaż naywiększa część koni składa się z dzikiéy remonty, od kilku ledwo tygodni do pułków przybyłéy. Podobne skutki, które zapewne każdego znającego służbę jazdy zadziwią, nadto są widocznym dowodem niespracowanéy gorliwości i umiejętności Dowódców i Officerów, ażebym mógł zamilczeć ukontentowanie, które mi sprawiły. — Dziękując szczerze za nie Jenerałowi dywizyi *Rożnieckiemu*, Jenerałom Bryg. *Klickiemu* i *Antoniemu Potockiemu*, Pułkownikom *Jankowskiemu*, *Suchorzewskiemu*, *Dziekońskiemu* i *Kosseckiemu*, oraz wszystkim wyższego i niższego stopnia Officerom dywizyi strzelców konnych, proszę ich, żeby byli przekonani, iż miło mi będzie oddać im przed Nayjaśnieyszym Panem całą sprawiedliwość, na którą zasłużyli.

Naczelny Wódz
(podpisano) *Konstanty W. X. R.*
Zgodno z oryginałem: Jenerał Dyżurny
Rautenstrauch.

Zjechali tu: JW. Jenerał od jazdy i Jenerał Adjutant J. C. K. Mości Baron *de Winzingerode* i JW. Jenerał Porucznik i Jenerał-Adjutant J. C. K. Mości Hr. *Ożarowski*. Przyszła już do zamku Królewskiego część ekwipażów podróżnych J. C. K. Mości, wyprawionych z miasta *Moskwy*, co nam prędkie przybycie upragnionego Monarchy obiecuje. — W dniu 21 b. m. odbył się obchód instalacyi Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

Dnia 20 b. m-ca ukończył się kilkodniowy popis uczniów Liceum Warszawskiego. Dzień ten pamiętny będzie w dziejach tegoż Liceum, raz, z obecności naypierwszych Urzędników Królestwa, powtóre z zaszczytu, jaki spotkał W. *Lindego*, Rektora rzeczonego Liceum, jako autora *Słownika Polskiego*. Współ-ziomkowie jego, ceniąc wysoce dwudziestokilkoletnią pracę jego nad tém sześciotomowém dziełém, i przeniknieni nayżywszą za nie wdzięcznością, umyślili kazać wybić medal na pamiątkę ukończenia onegoż. Myśl ta uskutecznioną została. Wybito medal złoty, i pewną liczbę srebrnych, w mennicy krajowéy, mający z jednéy strony popiersie autora z napisem: *Samuel Bogumił Linde*, a z drugiéy wieniec laurowy otaczający wyrazy: *Za Słownik Polskiego Języka*; niżéy zaś: *Ziomkowie* 1816. Medal złoty, po skończonym popisie uczniów oddał W. *Lindemu* Namiestnik Królewski, z powodu czego JW. Hr. *Potocki*, Minister Oświecenia publicznego, otoczony członkami tego Ministerstwa, miał krótką przemowę, na którą zaszczycony medalem odpowiedział, dziękując współziomkom swoim za ten dowód ich względów, który nie tak za nagrodę, jako raczéy za zachętę do dalszych prac dla pożytku kraju poczytuje.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Państwa Korsarskie.

W gazecie wiedeńskiéy, *Oesterreichischer Beobachter*, z d. 18 września, czytamy: „Właśnie w téy chwili otrzymaliśmy, nadzwyczayną drogą, z *Liworny*, nader ważną wiadomość, o pomyślnym skutku wyprawy przeciw *Algierowi*, któréy brzmienie jest następujące:

Z Liworny d. 8 września 1816

Angielska brygantyna, *Cordelia*, pod dowództwem kapitana, *Wm. Sargent*, po 8 dniach podróży, przybyła tu z depeszami do wszystkich dworów europeyskich.

Kapitan opowiada, że statek jego należy do eskadry Lorda *Exmouth*, która złożona z 6ciu okrętów liniowych, 7 fregat, kilkunastu korwet i innych mnieyszych statków, ukazała się, d. 27 sierpnia, o godzinie 2giéy z południa, przed *Algierem*. Lord *Exmouth* kazał uwiadomić Deja, że *w przeciągu jednéy godziny*, powinien mu wydadź całą marynarkę swoję i poddadź się wszelkim włożonym na siebie warunkóm. A że po upłynionéy godzinie żadna nie przyszła odpowiedź, nagle więc, o godzinie 3ciéy, uderzono całą siłą na *Algier*.

Ogień trwał do godziny 11 w nocy. *Cały Algier był w płomieniach*. Obadwa główne zamki, i zamek na *Molo* zupełnie zburzone. *Algierska siła morska*, składająca się ze czterech fregat, pięciu korwet i wielu statków mnieyszych, zupełnie spalona; stratę Barbaryyczyków liczą na 4,000 zabitych i 1500 ranionych; strata angielska wynosi około 800 w zabitych i ranionych. Lord *Exmouth* (*), jego sekretarz, dwóch kapitanów okrętowych i kilkunastu oficerów angielskich należą do liczby ranionych.

Po tych wypadkach zgodził się Dey na wszystkie warunki, przez Admirała angielskiego zadyktowane, do których należy także wydanie wszystkich chrześcijan w niewoli będących, w liczbie około 1,000, i zwrót summ wszystkich, które Dey w ciągu tego roku za wykupienie neapolitańskich i sardyńskich niewolników otrzymał. Konsul angielski, który na rozkaz Deja był uwięzionym, natychmiast uwolniony został.

Kładziemy tu wypis z listu Admirała Lorda *Exmouth*, naczelnego wodza floty angielskiéy przed Algierem, pisanego do P. *John Falconer*, angielskiego konsula w *Toskanie*.

Na okręcie Queen Charlotte, d. 30 sierpnia.

Mam honor donieść WP., że z rozkazu Xiążęcia Rejenta przybyłem tu, dla otrzymania zadosyć uczynienia za okrucieństwa z rozkazu Deja Algierskiego w *Bona* popełnione. Ponieważ żądania, które w imieniu Xiążęcia Rejenta oświadczyłem, przez Deja, błędne mającego wyobrażenie o sile swojéy, odrzucone zostały, przymuszony więc byłem użyć środków, powierzonych mi od Króla Jmci *W. Brytanii*, dla zmuszenia tego dzikiego naczelnika do uznania wyrządzonéy narodowi angielskiemu obelgi. Mam się za szczęśliwego, że mogę WP. uwiadomić, o *zupełnem zniszczeniu floty algierskiey*, o *zupełném zniesieniu niewoli chrześcian* i *o zawarciu pokoju*, tak, jak był *przepisanym* od Xięcia Rejenta. Czego załączam tu wypis. podpisano: Lord *Exmouth*.

Krótka wiadomość o rozmowie między P. John Brisbane, kapitanem okrętu liniowego Queen-Charlotte, *a Dejem* Algieru. *Dnia 29 sierpnia 1816.*

Ja (Kapitan *Brisbane*) uwiadomiłem Deja, że Lord *Exmouth* żąda zadość uczynienia za obelgę konsulowi i narodowi angielskiemu wyrządzoną.

Dey odpowiedział, że gotow jest uczynić, taką, jaka od nas żądana będzie.

Mówiłem daléy: „*Okaż żal naywiększy za gwałtowne środki, których się dopuściłeś w chwili gniewu przeciw konsulowi angielskiemu, i proś go o przebaczenie.*“

(*) Wiadomość ta zdaje się jednak być bardzo wątpliwą: ponieważ w własnoręczném piśmie tegoż Admirała do Angielskiego posła we *Florencyi*, Lorda *Burghersh*, żadnéy o ranieniu tém nie ma wzmianki.

Dey odpowiedział: „*Uczynię to.*" Ja zaś rzekłem na to: „*Idź więc natychmiast do Konsula, i proś o przebaczenie*; co też w obecności wszystkich ministrów swoich uczynił.

(podpisano) *John Brisbane*, Kapitan.
W obecności Majora *W. Gosset*,
Inżyniera J. K. Mości.

Warunki pokoju z Algierem, przepisane przez Jego Królewiczowską Mość Xiążęcia Rejenta.

Dnia 30 sierpnia 1816.

Art. 1) *Zniesienie niewoli chrześcian na wieczne czasy.* 2) *Wydanie flocie moiey wszystkich niewolników*, iakiegobądź narodu, znayduiących się w państwach Deja, a to naydaley następnego południa o godzinie 12tey. 3) *Zwrót*, w teyże godzinie, *wszystkich summ*, które od początku teraźnieyszego roku, a mianowicie od NN. Królów Oboiey Sycylii i Sardyńskiego, na wykupienie niewolników ich narodu, zapłacone zostały. 4) Pokóy z N. Królem *Niderlandów*, pod temiż warunkami, iak z *W. Brytanią*. 5) *Publiczne przeproszenie* za wyrządzoną konsulowi angielskiemu obelgę.

FRANCYA

(*z gaz. berl.*) *Paryż, dnia 11 września. Monitor* dzisieyszy zawiera artykuł, o potrzebie zachowania ustawy konstytucyyney, w całey iey rozciągłości, szczególniey z tego względu, że iest ieszcze nowa, a wyięty kamień z budowy, upadek całości przynieść może.

Tenże *Monitor* umieścił obszerny wyrok królewski, względem nowego urządzenia szkoły politechniczney. Wyrażono na wstępie: że Król, niechętnie wprawdzie, ale potrzebnie, dawnieyszą szkołę politechniczną, za przestąpienie karności, rozwiązać musiał. Nowa ta szkoła politechniczna zostawać będzie pod opieką Xięcia *Angouleme*. Uczyć w niey będą matematyki, fizyki, chemii, &c. Uczniowie nie mogą mieć mniey, iak lat 16, ani więcey nad lat 20. Kurs nauk dwóletni.

Dnia 26 lipca, Hrabia *Lardenoy*, gubernator *Gwadalupy*, objął uroczyście wyspę tę w posiadłość Króla Jmci.

Niejaki *Lastau* oskarżony został o zamach wymierzony na życie Króla; sprawa iego przeciągnęła się dla tego, że głowny świadek, *August Leblanc*, będący w służbie Xięcia *Raguzy*, nie stawił się. Siła wykonawcza ma go stawić przed sądem, zwróci on koszt z przyczyny zwłoki iego poniesiony, i zapłaci kary 100 fr. Jeneralny adwokat, P. *Agier* w rekwirowaniu swem, wyraził rzecz sposobem następuiącym: „Już to potrzeci raz, że się *Leblanc* dla czczych wymówek przed sądem nie stawi. Z doniesienia przesłanego nam od Prokuratora królewskiego z *Chatillon*, nie można wiedzieć dokładnie, czy słabość zdrowia Marszałka, czy służącego iest przyczyną tego niestawienia się. Cokolwiek badź: wymawianie się sprawdzić należało, i nie możemy poiąć lekkomyślności Pana Marszałka, Xięcia *Raguzy*, który tylko osobistey dogodności radzić się zdaie, nie myśląc, że się zwłoką tą więzienie oskarżonego, może i niesprawiedliwie, przedłuża. Dawniey wielcy Panowie mieli sobie za powinność osobiście zadość czynić żądaniom sądu, i zapewne właściwszych używali środków, dla stawienia w czasie i mieyscu wezwanych na świadectwo sług swoich. „

Zastanawiano się, że w dniu imienin Króla nie było przeglądu gwardyi narodowey paryzkiey. Zdaie się, iż spostrzeżono nakoniec, że nie iest dobrze, odrywać zawsze od zatrudnień tę klassę obywateli, którzy tylko dla utrzymania porządku i bezpieczeństwa do służby powołanymi bydź mogą, odbywaią oni teraz straż tylko co 14ty, a czasem co 20ty dzień. Dwie, albo trzy rewie na rok dostateczne będą — Przy każdym korpusie woyska francuzkiego będą teraz kapelani, z rangą i płatą kapitańską. — *Dziennik Rozpraw* przygania inney gazecie, za to wyrażenie: „rozwiązanie Izby Deputowanych francyą *uratowało*" i twierdzi, że *Francya* nie znaydowała się w niebezpieczeństwie, ani w tym przypadku, żeby ią ratować potrzeba było — Podług prywatnych doniesień z *Paryża*, znaiomy P. *Malte-Brun*, duńczyk należący do redakcyi gazety *Quotidienne*, ściągnął na siebie podeyrzenie i wygnany został z kraiu.

ANGLIA

(*z Korr. hamb.*) *Londyn, dnia 10 września.* Dzisieyszy numer gazety wieczorney, *the Sun*, zawiera co następuie: „Właśnie w tey chwili czytaliśmy list prywatny, z wyspy *S. Heleny* pod d. 9. lipca. List ten donosi, że kilką dniami wprzódy, nie wiedziano przez 4 godziny, gdzie się *Bonaparte* był podział; iednakże zatrzymała go straż ostatnia, którey powiedział, że za 9 miesięcy nie będzie iuż na tey wyspie. Z tey przyczyny ograniczono go, że tylko w domu i ogrodzie swoim iest wolnym. Możemy zapewnić czytelników naszych, że osobliwszą wiadomość tę rzeczywiście otrzymano." (Wieczorna gazeta, *the Courier*, nic o tem nie wspomina.)

Posłowie francuzki i szwedzki staraią się o zawarcie podobnego traktatu handlowego z *Ameryką północną*, iaki stanął między nią i *Anglią*.

(Daley donosi tenże *Korr. hamb.* z *Londynu*, pod 13 września, o zupełnem zwycięztwie odniesionem nad *Algierczykami*. Wiadomość tę otrzymano w *Londynie* przez depesze od posła angielskiego z *Paryża*, które zawieraią list konsula francuzkiego z *Algieru* pod 31 sierpnia, do Xięcia *Richelieu* pisany.)

Dozwala się drukować: Z. Niemczewski Prof. Komit. Cenz. Członek. — w Drukarni XX. Pijarów.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO Ner 77.

WILNO DNIA 23 WRZESNIA 1816 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Z Brześcia Litewskiego 17 września,
(Artykuł przysłany do redakcyi)

Dnia dzisieyszego o godzinie 3 z południa Nayjaśnieyszy Monarcha stanął tu w pożądanem stanie zdrowia; przyięty został przez Xięcia *Szachowskiego*, Jenerała dowodzącego Dywizyą, gdzie krótko zabawiwszy, w dalszą do Warszawy udał się drogę — Wjeżdzaiąc z *Wołynia* do Gubernii Grodzieńskiey, raczył przyiąć śniadanie w *Rudzie*, dobrach Marszałka *Mierzejewskiego*, a nie zostawszy gospodarza, ani iego żony, którzy z wód *Karlsbadzkich* ieszcze niepowrócili, zostawił pozostałey w domu małey ich córce dla matki bogato bryllantami ozdobiony *fermoar*, przy Nayłaskawszém oswiadczeniu Swego ukontentowania za uprzeyme przyięcie.

Z Grodna dnia 16 września.
(Artykuł przysłany do Redakcyi)

Dnia 15 t. m., iako w rocznicę Koronacyi Nayjaśnieyszego Cesarza, Władze Cywilne i Obywatele zgromadzili się do JW. Gubernatora Cywilnego, Aktualnego Stanu Konsyliarza, *Niemcewicza*, z którym o godzinie 10 ranney udali się do Jenerała Leytnanta, *Essena 3*, a ztamtąd do Koscioła dla złożenia Naywyższemu modłow o naydłuższe panowanie dobroczynnego Monarchy.

Tegoż dnia młódź szkolna obchodziła rozpoczęcie roku naukowego, który niemógł się lepiey zaczynać, iak od dnia uroczystego, poświęconego Wskrzesicielowi i Protektorowi nauk. Nauczyciel Literatury miał stosowną mowę w Kosciele XX. Dominikanów, w obecnosci Cywilnego Gubernatora, Władz Rządowych licznie zgromadzonych Obywateli i młodzi szkolney.

Jenerałowie Essen, Berg i Weselicki, Gubernator Cywilny i Vice-Gubernator, oraz Urzędnicy woyskowi i cywilni, zaproszeni byli do Marszałka Powiatu Grodzieńskiego, *Stanisława Houwalta*, na obiad dany imieniu obywateli Powiatu Grodzieńskiego, na którym spełniono zdrowie Nayjasnieyszego Cesarza, *Alexandra I*; wieczorem miasto z własney chęci rzęsisto oświeciło domy, a na teatrze śpiewana była stosowna do uroczystosci Kantata, przed wystawioną ozdobnie Cyfrą Nayjaśnieyszego Pana.

Z Białegostoku. (Artykuł przysłany do Redakcyi.) Po upłynieniu wakacyi i rozpoczęciu się Nauk w Gymnazyum Białostockim dnia 1go września, odbył się akt publiczny otwarcia onych na dniu osmym tegoż miesiąca, którego to dnia zgromadzenie gymnazyalne z uczniami udało się do kościoła na nabożeństwo wezwania błogosławieństwa i pomocy Naywyższego w rozpoczynających się pracach. Po południu zaś o godzinie czwartéy zagaił publiczne posiedzenie Nauczyciel Wymowy, Magister Filozofii, JPan *Maciuński*, mową do młodzieży o potrzebie edukacyi. W jasnym i porządnym całéy rzeczy wykładzie starał się oną okazywać w rozmaitych, które przebiegał nauk gałęziach. Znakomita liczba dniem wprzody zaproszonych Gosci z obóyga płci, raczyła łaskawie obecnością swoją zaszczycić tak, iż zaledwie sala, do któréy się zbierano ogarnąć mogła. Na czele onych obecnym był całemu aktowi JW. Gubernator Obwodowy, Hrabia *Wołłowicz*, JW. Wice-Gubernator *Arszeniewski* i Kawaler, Konsyliarze Rządowi, Osoby Departamentowe, Woyskowe, duchowne i Policyi mieyscowéy. Z pośród grona poważnych Dam zaszczyconych rodowitoscią, mężów swoich urzędami i publiczną w kraju posługą, JO. Xiężna *Woronecka* z familią swoją i JW. Wice-Gubernatorowa *Arszeniewska* przytomnością swoją chwile tego aktu uprzyjemnić raczyły. Po mowie prezentowaną była księga ofiar dla funduszu Edukacyynego zalecona od Naywyższéy Zwierzchności oświecenia po każdych szkołach, z któréy czytane było ogłoszenie nagród dla dobroczyńców przykładających się do zakładów edukacyi. Ogłoszenie Uczniow postępujących do wyższych klass zamknęło akt opisany.

WIADOMOSCI ROZMAITE.

(Z gaz. berl.) W. Szambelan *Wrbna* mianowany jest posłem Cesarza Austryackiego do dworu Bawarskiego, mając prosić o rękę Xiężniczki dla Cesarza; dokąd w przyszłym miesiącu z licznym i swietnym uda się orszakiem. Osoby mające składać dwór przyszłey Cesarzowéy, już są mianowane. — Hrabia *Montfort* (*Hieronim Bonaparte*) z małżonką swoją, zabawi jeszcze w *Haimburgu*, póki mieszkania ich w *Grätz* nie zostaną urządzone.

We *Frankforcie* trwa dotąd cichość dyplomatyczna, i żadney jeszcze nie ma pewności względem otwarcia seymu związkowego, który zapewne nie tak prędko nastąpi: gdyż wielu posłów wyjechało temi czasy z *Franfortu* — Xiążę *Kent*, pod imieniem Hrabiego *Dublin*, przybył dnia 13 września do *Bruxelli*. Jedzie on do *Stutgardu*. — Donoszą z *Lille*, że rekrutowanie trwa ciągle. — Zawsze jeszcze przybywa do *Niderlandów* wiele oficerów francuzkich którzy udają się do *Ameryki północney*; a jeżliby tam nie znaleźli służby, chcą póysdź do powstańców Mexykańskich. — Gazeta *Courier* zbija wiadomość o zerwaniu związków między *Anglią* i *Portą Ottomańską*.

Jedna z gazet frankfortskich zawiera wiadomość, którą, jak sama wyraża, nie co do słowa brać należy, że żyd jeden, z pokolenia *Dan*, ogłosił się w *Kairze* Królem żydowskim, i stanął na czele 200,000 młodych i rzeskich Izraelitów. (Pokolenie *Dan* jest 5tém w *Izraelu*: z niego wyszedł *Samson*.)

(Z Korr. hamb.) Dnia 3 t. m. W *Charleroy* położono uroczyście kamień węgielny nowo zakładających się tam warowni. — W *Rochelle* sąd woyskowy skazał nieobecnego Jenerała *Morand*, jako buntownika, na śmierć. — Dnia 1 września padał śnieg w *Tuluzie*. — W *Strasburgu* rzeźnik *Ness* skazany został na 5 lat więzienia i 600 fr. kary pienięzney, za to, że kazał wypalić sobie na piersiach drapieżnego ptaka z literami *N. B.*, a po domach publicznych miewał mowy buntownicze.

Dalszy ciąg listu Xiążęcia *Otrante* do Xiążęcia *Wellingtona*.

„Na cóż się nam przyda ustawiczne przypominanie przeszłości, jeżeli żadnéy ztąd nie wyciągamy nauki na czas obecny; jeżeli omyłki postrzegamy tylko cudze, a swoich własnych nie widzimy? Powinniśmyż poniżać przeszłość, choćbyśmy w rzeczy samey doszli wyższego stopnia wielkości i mądrości? Staré dzieci! Dzisia nogą podrzucacie to, co wczora było przedmiotem waszego podziwienia. Kiedyż do zdrowego nawrócicie się rozumu? Kiedy nauczycie się uważać i sądzić? Wielka część tych, którzy teraz z pogardą mówią o rzeczach zaszłych w ostatnich 25ciu latach, byli osobami działającémi w naszych rewolucyach, chociaż głównych ról nie grali. Nie będąc nigdy znaczącymi, stosuiąc się do czasu i okoliczności, mogli się do tych ról przyznawać, albo ich wyrzekać; ale cokolwiek bądź, zawsze pewna, że oni

je grali, że wychodzili na scenę; a nawet niewielkie znaczenie, między swymi spółrodakami, winni są tym mieyscóm które zaymowali pod Napoleonem. Niektórzy z nich byli pożytecznymi, i naymnieyszey nie maią przyczyny nieprzyznawania się do tego. Dobre czyny, kiedykolwiek dopełnione, nie mogą hańbić życia naszego. Przeciwnie, zamiast tego, iżby się mieli zapierać dawnieyszych swych czynności, sposobu myślenia i zasad, powinniby w tém raczey zgodzić się z całém światem: że burze polityczné, równie, jak i zdarzające się w przyrodzeniu, nie samé tylko wydaią nieszczęścia. Niemożna nie uznać za nierozsądne usiłowanie, poniżyć to wszystko, co było wielkiém i pożytecznem w naszey rewolucyi. Trudno jest wątpić o tém, co zaszło w przeciągu lat 25ciu, i co światu całemu jest jawném! (Niestety). Ci, którzy zostawali pod jarzmem Napoleona, a teraz odmawiaią jemu nadzwyczaynych przymiotów, o samey tylko słabości rozsądku przekonywają: bo im więcey jego poniżają, tém więcey poniżają sami siebie. W początkach rządow Napoleona, wszystko się zdawało cudem; sława jego czarodzieyski sprawiała skutek na wszystkich narodach i na wszystkich zgromadzeniach towarzyskich, od nayznakomitszych osób, do mieszkańców nayubozszey chatupy. Miał on nie tylko jeniusz wojenny, ale też pasiadał umiejętność daleko ważnieyszą, aniżeli jest siła sama, t. j. umiejętność użycia siły podług potrzeby. Jego dar przewidywania (?) czynił go, że tak powiem, władzcą wypadkow *) Wszystkie przeszkody były wyrachowane i wszystko zdawało się bydź przygotowaném ala ich oddalenia. Traktaty zawierane były z równąż szybkością, z jaką były wygrywané bitwy. Kto w ów czas nie szanował samego spóyrzenia Napoleona? Ci, którzy naybardziey się uniżali przed nim, naybardziey nie chcą do tego się przyznać. Woyna zewnętrzna rychło ukończona, i wszyscy Monarchowie byli wpokoju z Napoleonem. Gdy y było potrzeba walczyć, miłość sławy zgromadziłaby pod zasłonę chorągwi i laurow wszystkę młodź Francyi, która dzieła rycerskie za swoię potrzebę i roskosz uważać nawykła. Zycie Napoleona tak jest obfite w wypadki nadzwyczayne, iż nawet nie powinni nas zadziwiać ci ludzie, którzy przypisują ją przyczynom nadprzyrodzonym. Rząd jego przybrał postać i cechę niejakiey trwałości, ręką czasu obalić się niemogącey; ale nienasycona jego duma skruszyła tę siłę, która wiekuistą się bydź zdawała. Bojaźń i nadzieja dźwignienia swoiey wielkości, poszły za nim na wyspę Elbę; lecz wszystko to, Milordzie, zginęło bez powrótu na polach Waterloo. Zacność wszystkiemu na świecie pierwszeństwo trzyma. Ten, co w dniach wielkości swoiey, tak potężny miał wpływ na losy Europy, obudził gniew sprawiedliwy monarchów i narodow, którym wykonał przysięgę, kiedy chciał ją przestąpić i na tém przestąpieniu zasadzić prawa swego panowania. Cała Europa broń podniosła dla obalenia samowolney władzy, którey ani opinija powszechna, ani rozsądek, ani korzyści własné, granic zakreślić nie mogły. Tak smutny był stan Napoleona, któremu podobnież, jak wszystkim nadużywaiącym swey władzy, zawsze trzeba było zwyciężać; ażeby nie zginąć od zemsty. (d. c. p.)

Nowe Dzieła.

W Xięgarni XX. Pijarów na ulicy Dominikańskiéy, u Alexandra Zołkowskiego, jest do przedania nowe dziełko; pod tytułem: Zbiór krótki początków Fizyki przez ś. p. *Stefana Stubielewicza*, prof. w uniwersytecie wileńskim ułożony, z programmatu wydanego dla szkoły politechnicznéy paryzkiey przez Stefana Barruella. Wilno 1816 str. 292 in 8vo kop. 75.

Dzieło to obeymujące w treści kurs zupełny Fizyki w stanie jey dzisieyszym, bardzo dogodne dla tych, co tę naukę chcą przypominać lub do zdawania z niey examinu przygotować się; nadto jeszcze służyć może za text do obszernego na lekcyach wykładu i zastąpić rękopismowe sexterna z wielkiem zatrudnieniem dla uczniów po szkołach publicznych używane.

Prospekt pisma pod tytułem: *Gazeta wieyska*, która wychodzić będzie w Warszawie raz na tydzień, skoro liczba prenumeratorów zastąpi koszta papieru, druku, i sztychu. Celem pisma tego iest oswoienie mieszkańców włości polskich z wiadomościami niezbędnie im potrzebnemi, i obeymować będzie.

1. Wiadomości o obowiązkach względem Oyczyzny, Panującego, źwierzchności duchownych i świeckich sąsiadów, rodziców względem dzieci, gospodarzy względem czeladzi, i nawzajem; tudzież przykłady czerpane w tym względzie z dzieiów oyczystych i innych narodów, a iak dopełnienie tych wszystkich obowiązków, iest oczywistym dowodem istnienia cnot towarzyskich, jak miłość oyczyzny i wierność Panującemu, są istotną narodowości cechą, tak wydawca tego pisma całéy dołoży usilności, w przedstawianiu tych naydroższych przymiotów, w sposobie do serc wszystkich naydzieilniéy trafiaiącym. Wszakże to w nich zostawili nam naddziady nasze naydroższą spuściznę; bez nich nieodzyskalibyśmy byli utracônego oyczyzny imienia, które nam Błogosławiony ALEXANDER w nagrodę nieograniczonéy oyczyzny miłości z wspaniałością na sprawiedliwości ugruntowaną przywrócił. — Mówić więc będzie wydawca w każdym numerze téy gazety o tych wielkich i nigdy niewyczerpanych przedmiotach, aby w krew i soki każdego na ziemi polskiéy zrodzonego, przeistoczyły się, aby je dzieci z piersi matek ssały, aby je wnuki podaiąc wnukóm, w nich byt polskiéy uwieńczyły narôdowości, abyśmy pomimo nienawistnych plemieniowi polskiemu wrogów, całemu mogli dowieść światu, iż skoro Anioł opiekuńczy w Osobie ALEXANDRA I. dzielną nam podał prawicę, skoro nas potęgi swojéy nieprzełamanym osłonił puklerzem, my z potężnym Słowian złączeni narodem, w krótkim przeciągu czasu staniemy na tym szczeblu dobrego bytu, na którym inne narody z położenia swego szczęśliwsze i na tyle klęsk niewystawione, dotąd stanęły.

2. Wiadomości o zachowaniu zdrowia ludzi, bydła i drobiu wszelkiego rodzaiu, o sposobach ratowania go w różnych przypadkach, o hodowaniu bydła i drobiu, tudzież o pielęgnowaniu pszczół, znaczną gospodarzowi przynoszących korzyść.

3. Wiadomości o gospodarstwie domowém, o rolnictwie, leśnictwie, sadownictwie, ogrodnictwie; o narzędziach rolniczych, ich użyciu naytrafnieyszém, tudzież o budownictwie wieyskiém.

4. Wiadomości o rozmaitych rękodziełach i wynalazkach krajów obcych, z zastósowaniem onychże do krajów Polskich.

5. Wiadomości o środkach pomnażania i doskonalenia przemysłu narodowego we wszystkich gałęziach.

6. Wiadomości o handlu kraiowym i sąsiedzkim tak zbożem iak i innemi kraiowemi ziemiopłodami i rękodziełami. — Te wszystkie wiadomości czerpane będą z rożnych pism w krajach obcych w tym względzie wychodzących, z materyałów usiłowaniem Towarzystwa Królewskiego Rolniczego w Warszawie zgromadzonych, tudzież z doświadczeń kraju naszego Agronomów, którzy je wydawcy udzielać raczą.

7. Nadto umieszczane będą w téy gazecie rozporządzenia Rządowe w względzie Administracyynym i Policyynym wychodzące, które szczególniéy Włościan tyczą się.

Wszystkie powyżéy wyszczególnione wiadomości udzielane będą w stylu prostym jasnym, i do zrozumienia każdego jak naynatwieyszym, a stósownie do potrzeby dołączane będą rysunki udoskonalonych narzędzi rolniczych, budowli wieyskich i różnych warsztatów dla rękodzielni krajowych: a jeżeli poczet prenumeruiących odpowie nadziei wydawcy téy gazety, jeżeli przełożeni wszystkich gmin Krolestwa, przeięci widoczną korzyścią z upowszechnienia téy gazety na cały kray z czasem spłynąć maią ą, wziąwszy się za ręce, dadzą sobie święte i niezłomne Obywatelstwa słowo; iż dopóty stopniowo działać nieprzestaną, dopóty w usiłowaniach swoich nie spoczną, dopóki upowszechnienie téy gazety do tego niedoprowadzą stopnia, by ją każda gmina, a późniéy każda włość posiadała; aby ją szanowni po parafiach kapłani, i zacni posiadacze ziemi dobremu odczytywali ludowi, aby go stopniowo z powinnościami jego i z wiadomościami w téy gazecie obiętemi szczerze i w sposobie naylepiéy do serc ludu trafiaiącym oswaiali, a gdy lud, przez ich dobroczynne wpływy, szczególniéy pod kierunkiem duchownych pasterzy, tych tłumaczy prawdy niebieskiéy, tych w ducha ewangielicznym odnowicieli i przyiaciół rodu ludzkiego, czuć zacznie przeznaczenie swoie, czuć potrzebę obeznania się z tém wszystkiem co plemie ludzkie uzacnia; wtenczas zamiary téy gazety w skutkach swoich iawnie się okażą, w tenczas będzie miał Rząd otwarte pole działania skutecznie, i rozwinięcia tych zasad, które wskrzesiciel Polski w nadanéy nam Konstytucyi, iako kamień węgielny szczęścia naszego położył, w ówczas bogoboyność, miłość Oyczyzny, wierność Panuiącemu, dobre obyczaie, praca, przemysł, kunszta i nauki będą ogólną cechą narodu, a dobre mienie wszystkich kraiu mieszkańców, stanie się zaszczytem i udziałem Polaka.

Roczna prenumerata na gazetę wieyską od kraiowych prenumeratorów przyymuie się w kwocie złotych polskich 18 srebrem w Warszawie w mieszkaniu wydawcy przy ulicy Trembackiéy pod Nrem 640, na prowincyi zaś we wszystkich urzędach pocztowych za tęż samę cenę. — w Warszawie dnia 24 czerwca 1816 roku.

Franciszek Gross
Wydawca Gazety Wieyskiéy.

(*) Któż nie poznaje w tém świetnym obrazie *władzcy wypadków*, godnego jego towarzysza, który jednak rownież, jak i pan jego, omylił się co do daru przewidywania i został pokonany wypadkami.

Dozwala się drukować: Z. Niemczewski, Prof. Kom. Cenz. Członek. — w Drukarni XX. Pijarów.

OGŁOSZENIA.

2. Wedle Ukazu Jego Imperatorskiéy Mości Samowładnącego Całą Rossyą etc. etc. etc.

Ur. Janowi Sawickiemu, Symonowi Mackiewiczowi, Samuelowi Korsakowi, Wołłowiczowi Kasztelanowi, Stanisławowi Sołtanowi b. Marszałkowi, Stanisławowi Xięciu Puzynie, Barbarze Staniewiczowéy sukcessorom i exekutorom testamentu zeszłego Antoniego Tyzenhauza Chorążego, Fr. Hasselbachowi, Chomińskiemu Chorązemu, Jezierskiemu Szambelanowi, Pannie Gawarowskiéy, Andrzejowi Lindzajowi, Kiersnowskiemu, Ignacemu Wołłowiczowi. Debitorom zeszłego Stanisława Wołowicza Podkomorzego Wileńskiego Edyktalna cytacya przed Sąd Taxatorsko-Exdywizorski majętności Elizabelina Wołowiczów w powiecie Wileńskim położonéy od dnia 20 8bra, sądzić się mający z powództwa Ur. Ludwika i Antoniego Wołowiczów, oraz dalszego i nieletniego rodzeństwa czyniących sukcesorów po zmarłym Stanisł. Wołowiczu Podkom. pozostałych, którzy Obżał. pozywają mieniąc i referując się do uczynionego oświadczenia oraz dalszych dowodów u Sądu złożyć się mających w szczególności o to: iż co Obż. mianowicie, Sawicki za Obligiem w roku 1793 apr. 19 dnia złt. pol. 599 gr. 29. Mackiewicz za Obligiem w roku 1793 Junii 24 zł. pol. 3,000 Korsak za obligiem w roku 1794 maja 7 dnia czerw. zł. 18. Wołowicz za listami jeduym w roku 1805 Xbra 28 czerw. złt. 20; za drugim w roku 1807 Febr. 1 rubli srebr. 30, trzecim w roku 1809 Febr. 16 rubli srebr. 30. Sułtan Marsz. za obligiem w roku 1806 Marca 7 dnia rubli sr. 1500: Xże Puzyna za kartami jedną w roku 1806 apr. 21 czerw. złt. 60, drugą tegoż roku 8bra 3 czerw. złt. 50. Zeszły Antoni Tyzenhauz za kartą w roku 1807 apr. 22 czer. złt. 90. Barbara z Brońskich Staniewiczowa za obligiem w roku 1806 9bra 11, czerw. złt. 10. Hasselbach za kartą w roku 1808 Januar. 23 rubli sr. 75. Chomiński Chorąży za rachunkiem złt. 1831 gr. 10. Jezierski za kartą w roku 1809 apryla 7 złt. 816. Gawarowska za obligiem czerw. złt. 20. Lindsay za kartą w roku 1810 8bra 10 rubli srebr. 45. Kiersnowski za kartą w roku 1811 Februar. 30 rubli assyg. 28. Ignacy Wołłowicz za obligiem w roku 1815 apr. 23 dnia wydanym czer. złt. 3429. Będąc dłużni onych nie oddaliście, a gdy żałłcy chcąc dopełnić wszystkim zeszłego oyca swojego Stanisława Wołłowicza Podkom. Kredytorom satysfakcyą, oświadczyli wszelkiego pozostałego po nim Majątku taxę exdywizyą.— Przeto Obżał. WMciów jako zawiniających do massy pozywając, zakładają Prożby; Sądzenia Obżałowanych na każdym poszczególne wyżéy wyrażonych summ z procentami i Expensami prawnemi, i onych dołączeniado massy na satysfakcyą kredytorów iśdź powinnéy oraz o to, co czasu sprawy proszonem będzie. S. Z. M.

Roku 1816 miesiąca 7bra 19 dnia. Woźny niżéy wyrażony świadczę, iż kopią tę Edyktalnéy cytacyi po JWW. i WW. Jana Sawickiego, Symona Mackiewicza, Samuela Korsaka, Wołowicza Kasztelana, Stanisława Sołtana Marszałka, Stanisława Xcia Puzyny, Barbarę z Brońskich Staniewiczową, Exekutorow testamentu, i sukcessorów zeszłego Antoniego Tyzenhauza Choraż., Fr. Hasselbacha, Chomińskiego Chorążego, lub jego sukcessorow, Jezierskiego, Gawarowską, Andrzeja Lindsaja, Kiersnowskiego i Ignacego Wołowicza. —„ Oczewisto w Redakcyi Wileńskiey dla umieszczenia do Kuryra Litewskiego podałem, i o terminie Sądów Taxatorsko-Exdywizorskich w majątku Elizabelinie Wołowiczów w powiecie Wileńskim od Dnia 20 8bra bieżącego roku sądzić się mających oznaymiłem i opowiedziałem.

Gasper Dauszkiewicz Woźny P. W.

2. Niżéy podpisany dowiedziawszy się o tém, że JPanowie Rozalia z Turowskich matka, Jan i Aloizy synowie Suszyccy po wybyciu schedy dziedzictwa Folwarków z dalszemi szczegółami stosującemi się do nich, jako to: Lucin w Gubernii i Powiecie Mińskim po Mikołaju Suszyckim, Łoykowszczyzna, czyli Łosokin w powiecie Oszmiańskim sytuowane, po Adamie Suszyckim, dopiero drugi raz przedadź żądają, azatém ostrzega się, aby nikt eraczył nabywać ponieważ mnie niżey wyrażonemu są wybyte dokumentem wieczysto ugodliwym oraz kwietacyynym, i assekuracyynym pod rokiem 1815 miesiąca 7bra 18 dnia zawartym. — Takoż oddzielnemi assekuracyami pod niższą datą wydanemi, iż w każdym czasie wyż wyrażony dokument przyznać obowiązali się. I na cel dotrzymania wnieśli ewikcyą na Folwark Łoykowszczyzna, czyli Łosokin po Ignacym Suszyckim, a przezemnie im odstąpiony; po zawarciu zaś Dokumentu przy wydaniu assekuracyów narazili mnie na duże straty, o co to wszystko rozpoczęty proceder nim się ukończy ostrzega się, aby nikt i tego Folwarku Łoykowszczyzny po Ignacym Suszyckim od żadnéy osoby nienabywał i na ewikcyą onego pieniędzy nie dawał. Gdyż w przeciwném zdarzeniu tracić będzie; o czém i w Ziemstwie Oszmiańskim oświadczenie już zaniesione zostało. Dat 1816 miesiąca 7bra 20 dnia.

Aloizy Siellawa.

2. W skutek Dekretu Remissyynego Ziemstwa Rzeczyckiego na d. 21. Julii 1816. roku w sprawie i z powództwa W. Antoniego Oskierki Sędziego Granicznego Pttu Rzeczyc: z Kredytorami i pretensorami Jego nastałego taxę i Exdywizyą Majątku tegoż Oskierki determinuiącego, Sąd Taxatorsko-Exdywizorski ad fundum maiątku W. Oskierki to jest: do Folwarku Nowego Dworu w Powiecie Rzeczyckim położonego na dniu 15. zeszłego Mca Augusta przybywszy i Juryzdykcyą Sądów swych ufundowawszy, wszystkie Akcessoryine czynności pierwszemu zjazdowi właściwe załatwił: między czém tak do odkrycia funduszu W. Oskierki na rzecz kredytorow, jako też do wykazania maśsy długów do tegoż Oskierki i maiątku jego regulować się mogących komportacyą wszystkich a wszelkich Dokumentow i Zapisow uznawszy, na dopełnienie oney przez wszystkie strony w Kancellaryi Ziemskiey Rzeczyckiey dzień 15. Oktobra idącego 1816. roku — a na powtórny zjazd Sądu do ukończenią Dzieła Taxy i Exdywizyi dzień 20. Apryla następuiącego 1817 roku zadeterminował — i aby na ten ostatni termin przed Sąd Taxatorsko-Exdywizorski wszyscy kredytorowie i pretensorowie W. Antoniego Oskierki z pewnemi dopominkami i z dowodami one wspieraiącémi, pod utratą onych dopominków, a Debitorowie tegoż W. Oskierki do usprawiedliwienia się z stosunkow do nich czynionych pod zakreśleniem rekognicyi wedle dowodow strony prowadząc y stawali, przez Gazetę Kuryera Litewskiego zaawizowáć postanowił — o tém więc przez niniejszą awizacyą wszystkich Interessowanych zawiadamia roku 1816, Mca 7bra 10. dnia.

Protokuł podpisali: Franciszek Sołtan Sędzia Ziemski Rzki i Exdywizor. Felix Wiszniewski Pisarz Ziem: Mozyrski Exdywizor. Józef Borzęcki Pisarz Ziem: Rzki Exdywizor

2. Dwie kamienice w mieście Wilnie na ulicy Sawicz jedna pod Nr. 57. a druga pod Nr. 53. Obie dwu piątrowe z dziedzińcami wygodoemi ze stayniami i wozowniami, aktorstwa nie kwestyonowanego i żadnemi nie onerowane długami są do sprzedania. Ktoby sobie one nabyć życzył, raczy zgłosić się do niżéy podpisanego w Domu W. Andrzejewskiéy blisko ulicy Sawicz mieszkającego. Dat roku 1816 7bra 13 dnia. Dominik Szklennik Adw.

Do druku podaię się Kuryera Litewskiego Jana Izydora Ancypę Syna Józefa, Ludwika Ancypę Syna, Justyna Chorążego byłych Woysk Polskich, który był w dziewiętnastym pułku Jegierskim, Wincentego Ancypę, który jest w Saxonii, Jakuba Ancypę, który był w drugim pułku Podchorążym pod naczałem JW. Murawskiego, którzy należą do Linii W. Xiędza Ancypy Prałata Scholastyka Katedralnego Kamienieckiego, jeżeli żyią, to znaydą Dokumenta w Wilnie na popławach u W. Ancypy lub w Xięgach Grodzkich Wileńskich Dekreta, Metryki etc. a nie, to w Kamieńcu Podolskim na Ukrainie. Datt Roku 1816. 7bra 17 dnia.

J. Ancypa Synowiec Prałata Scholastyka Katedralnego Kamienieckiego.

1 Od Mińskiego Rządu Guberskiego czyni się ogłoszenie, iż z okoliczności niedoimki, iaka się zebrała w gubernii grodzieńskiey na tenutorach poboru akcyzowego, będzie się przedawać w tym Rządzie maiątek poręcznika tenutorow, obywatela Xiążęcia Karola Lubeckiego i iego żony, leżący w gubernii mińskiey w Pcie Pińskim, nazywaiący się Piesoczno, ze wsiami i całą przynależnością; w którym liczy się dusz mezkich 193. żeńskich 209; rocznego dochodu 1227 rub. 51¼ kop. srebrém; w terminach poniższych: 1szym dnia 1go oktobra, 2gim dnia 26go, a 3cim ostatecznym dnia 30go tegoż miesiąca. Zaczem życzączy sobie nabydz takowy maiątek, zechcą przybywać dla licytacyi do tegoż Rządu sami, albo przysłać swych plenipotentow z plenipotencyami prawnie sporządzonemi na terminy wyżey wyrażone. Dnia 9 Septembra 1816 roku.

Sekretarz Czerniejew.

---

1 Z Gubernii Mińskiey do tuteyszey Gubernii JPan Antoni Łoyko Artysta tańców pokoiowych i zdolny do uczenia baletów, przybył do tuteyszego miasta guberskiego Wilna i ma honor siebie Łaskawey Publiczności rekomendować i swe talenta na usługi teyże Publiczności poświęcić — Mieszka na Sawicz Ulicy pod Nm 56 w domie W. Romanowskiego.

---

1 Na skutek dwóm Dekretom Sądu Ziem. Ptu Brzeskiego iednemu pod dattą 21 Febr. 1806 roku i drugiemu pod dattą 16 Nowembra Ru 1815 Sąd Taxatorsko-Exdywizorski w Komplecie z osób WW. JPP. Rafała Czyża byłego Prezydenta Ziem. Brzeskiego i Pawła Wygonowskiego Sędziego i Woyciecha Kryńskiego Pisarza teraźnieyszych urzędników Ziem. Brzeskich temiż Dekretami wyznaczony na usatysfakcyonowanie wierzycieli z maiątków w mieście Brześciu i gdziekolwiek bądź znayduiących się na taxę i Exdywizyę przez zeszłego Mordka Josielowicza i żonę iego w życiu będącą Gitlę Josielowiczową oddanych; Dekretem dnia 1 7bra teraźn. 1816 roku zjazd Sądu swego na ostateczne i oczewiste całego dzieła rozsądzenie i ukończenie do dnia pierwszego Decembra tegoż roku 1816 odroczywszy, ażeby w takowym terminie wszyscy Kredytorowie, oraz Pretensorowie do maiątku zeszłego Mordka i Gitli Josielowiczowey zbiegaiący się Komportacye potrzebne probować mogące ich pretensye dla Star. Gitli Josielowiczowey, i wzaiemnie taż Gitla dla wszystkich Kredytorów i Pretensorów w tymże Sądzie w mieście Brześciu odbywać się maiącym złożyli, i z swoiemi pretensyami pod Amissyą onychże przychodzili zastrzegł i uwiadomić o tém przez Gazetę Kuryera Litew. postanowił; dla uniknienia zatym od skutkow amissyi stosownie do Dekretu powyższego Sądu Taxatorsko-Exdywizorskiego ażeby wszyscy Kredytorowie i Pretensorowie dla iednoczasowey rozprawy z dowodami swych należności w terminie wyznaczonym pierwszym Decembra Ru 1816. w mieście Brześciu w Sądzie tymże w maiątku zeszłego Mordka i Gitli Josielowiczów odbywaiącym się stawali, dla uwiadomienia na trzykrotne opublikowanie do Gazety kraiowey Kuryera Litewskiego podaię — Jan Buchowiecki Sądu Grodz. Ptu Brzeskiego i Exdywizyi Regent.

---

1. Magistrat miasta Wilna, postanowił zawiadomić, tak Obywatela Wileńskiego, JP. Józefa Oświecimskiego, exdywizyą majątku swego oświadczającego. jako też Kredytorow jego, WW. Jana Ożegalskiego Sekretarza Prowincyonalnego, Antoniego Gierłowicza Adwokata, Sukcessorów zmarłego Seniora Muzyki Nowickiego, oraz dalszych pretensorów z jakiego bądź względu do maiątku pomienionego JP. Oświecimskiego bydź mogących. Ze dzieło takowe Exdywizyi maiątku, JP. Józefa Oświecimskiego, za Remissą Sądu Głównego Wileńskiego drugiego Departamentu, w Magistracie Wileńskim złożone; z aktoratu W. Sekretarza Ożegalskiego, na dniu 22 miesiąca marca 1815 roku przywołane; ku rozbiorowi i rozsądzeniu, do przepisania Zwierzchności ustanowione. Podług przedpisania Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI z Wileńskiego Głównego Sądu pierwszego Depatamentu, za Nr. 815 Ninieyszemu Magistratowi danego; na twierdzy Remissy Sądu Głównego Wileńskiego drugiego Departamentu, (jeśli strony też Dzieło Exdywizyi pobierać zechcą) Kontynuowanym bydź może. Dla czego jeśli strony wyrażone dzieło Exdywiżyi popierać przedsiębiorą, jawić się na termin dnia szóstego Nowembra 1816 roku w Magistracie Wileńskim są obowiązanemi. Gdyż w takowym terminie Magistrat wyrażoną sprawę in suspenso pozostawioną do kontynuacyi przywoła. Dnia 21 miesiąca Septembra 1816. roku.

Józef Klimaszewski Burmistrz M. G. W.

---

1. W domu JW. Sulistrowskiéy na ulicy Skopowka zwanéy położonym, znayduje się do przedania Kareta Warszawska, na dwie osoby, mało co używana, za bardzo mierną cenę, o którą chcący czynić układy, raczą udać się do zarządzającego wyż wspomnionym Domem tamże mieszkaiącego.

---

2. W Mieście Wilnie pod Nr. 61 na ulicy Sawicz zwanéy, są pokoje do najęcia, oraz wtymże samym domie jest Basztarda do sprzedania, podróżna ze wszelkiemi wygodami mało co używana; ktoby sobie życzył wziąść w aręde Pokoje lub nabyć Basztardę ma się udać do tegoż Domu i o cenie umuwić się może w każdym czasie.

---

2. Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnącego całą Rossyą etc. etc. etc.

Urodz. Xiędzu Xaweremu Ladzkiemu, Piotrowi Kobylińskiemu, Janowi Zagurskiemu, Teressie Andrzejewskiéy w assystencyi Opiekunów, Pozew edyktalny przed Sąd Taxatorsko-Exdywizorski massy majątku Jana Dragatta Starost. Streypuń. z Instancyi tegoż W. Dragatta wynoszący się w rzeczy następnéy; że Dekretem Ziem. Wileń. po naznaczeniu Remissy na Sąd Taxy Exdywizyi we dworku tegoż Dragata wybytym X. Ladzkiemu za kościołem S. Jerzego położonym, w tymże dworku za złożeniem się kompletu Sądu Exdywizor. wyrokiem roku teraźń. 1816 Julii 8 dnia ogłoszonym. Powołanie Debitorów W. Dragata dla jawienia się w tym Sądzie Edyktalną w Kuryerze Litewskim cytacyą i zawiadomienie kredytorów, ażeby pod ammissyą w tymże sądzie w probacyi swych pretensyów i zyskania w konkursie satysfakcyi znaydowali się, nakazano. Na skutek zatém tego wyroku W. Dragatt Xdza Ladzkiego o summę fl. 7,000, Piotra Kobylińskiego, o czerw. złt. 1.246, Jana Zagurskiego o czer. zł. 50 ut Debitorów ninieyszą edyktalną cytayyą przed Sąd Exdywizor. w mieście Wilnie w sali Sądowéy Ziem. Wileń. sądzący się adcytuje oddzielnie W. Teressę Andrzejewską w assystencyi opieki onéy ut Kredytorkę w celu zyskania w konkursie satysfakcyi również ninieyszą cytacyą przed Sąd Taxatorsko-Exdywizorski powołuje i dalszych kredytorów i pretensorów do jawienia się w Sądzie Exdywizorskim pod amissyą pretensyów obwieszcza.

Roku 1816 7bra 19 dnia. Woźny świadczę, iż tego Pozwu kopiją zgodną z autentykiem z Instancyi W. Jana Dragatta Starost. Streypin. W. JX. Xaweremu Ladzkiemu i W. Teresie Andrzejewskiéy w assystencyi onéy opieki oczewisto w ręce w mieście Wilnie, a dalszym Kredytorom i Debitorom do Gazety Kuryera Litt: przed Sąd Taxatorsko-Exdywizorski w Mieście Wilnie w Sali Sądowey Ziem: Wileńskiey sądzący się podałem i stanność zapowiedziałem pisan ut supra.

Bonawentura Bancewicz W. P. W.